

Memo

memonummer 20221207-436453.100-01
datum 15 december 2022
opdrachtgever Zuidersma Fourages B.V./gemeente Noordenveld
auteur Arjan Wiersma
project Herontwikkeling Zuidpoort Terheijl
projectnr. 436453.100
betreft Memo natuurtoets Wet natuurbescherming

datum vrijgave	beschrijving revisie	gecontroleerd	vrijgave
18-01-2023	definitief	P. de Hoop 	S. Hammink

Aanleiding

Door Antea Group is in februari 2019 een natuurtoets soortbescherming opgesteld ten behoeve van de herontwikkeling van een gebied ter hoogte van Zuidpoort in Terheijl. In 2021 is de gebiedsbescherming voor dit voornemen getoetst. Daarnaast is in 2019 en 2020 door Antea Group nader onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten (jaarrond beschermde nesten, vleermuizen, steenmarter en hazelworm).

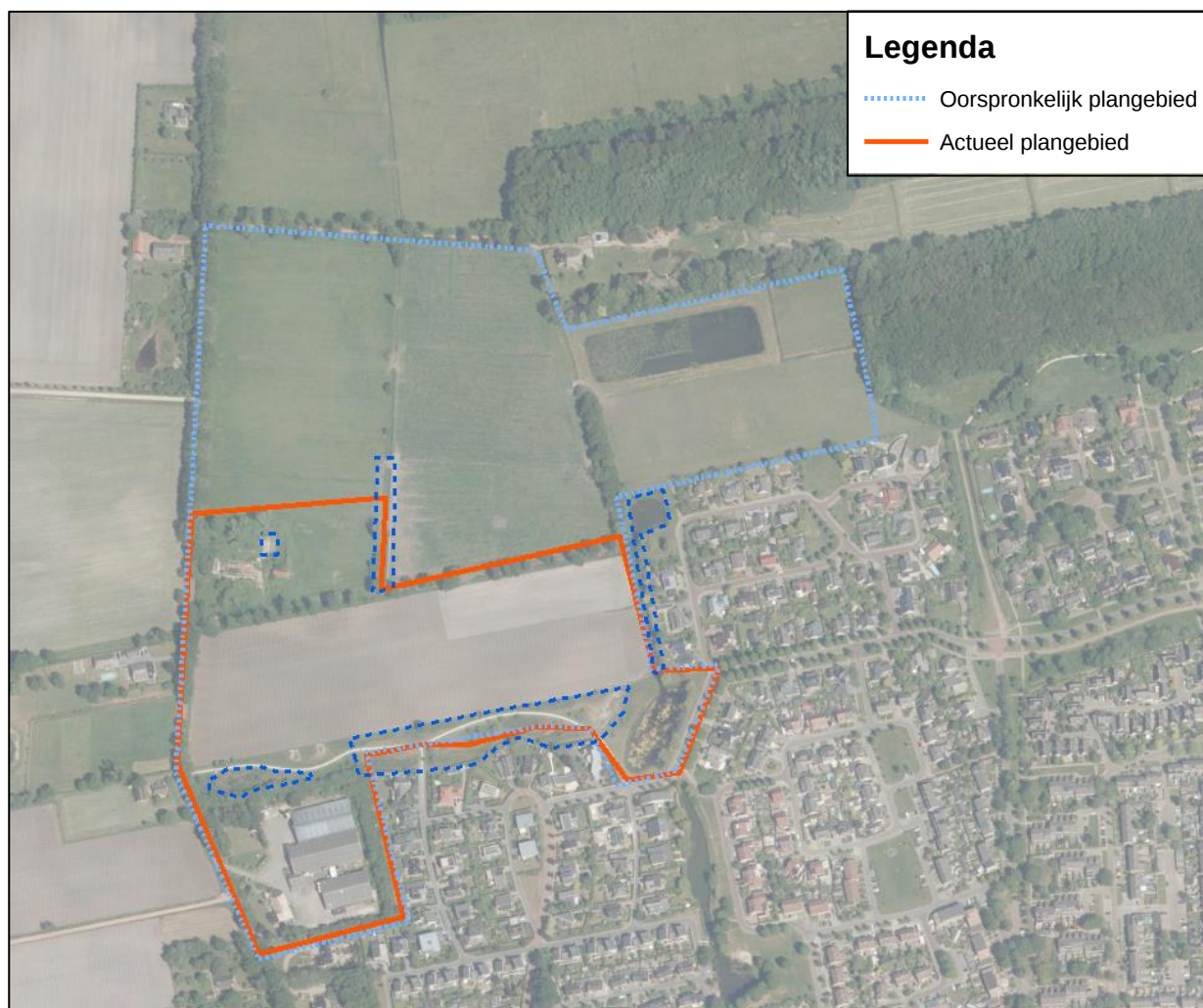
Aangezien de bevindingen en conclusies uit bovenstaande onderzoeken zijn verouderd en het planvoornemen enigszins is gewijzigd is waar nodig een actualisatie uitgevoerd. Deze is opgenomen in voorliggend memo.

Planvoornemen

Het plan voorziet in totaal in 37 woningen, waaronder de bestaande bedrijfswoning van de foeragehandel die een reguliere woonbestemming krijgt.

Het plangebied is kleiner geworden ten opzichte van 2019. Het oorspronkelijke en actuele plangebied zijn opgenomen in figuur 1 en planvoornemen is weergegeven in figuur 2.

Verder vindt ten noorden van het plangebied natuurontwikkeling plaats binnen de contouren van het oorspronkelijke plangebied (zie figuur 1). Het is nog niet duidelijk hoe dit gebied wordt ingericht.

Figuur 1 Ligging gewijzigd plangebied t.o.v. oorspronkelijk plangebied. Bron achtergrond: ESRI luchtfoto, 2020.

Doel en methodiek

Het doel van voorliggende memo is om te bepalen of de bevindingen en conclusies uit de eerdere natuuronderzoeken nog actueel zijn en wat de gevolgen zijn voor het aangepaste planvoornemen. Door middel van de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna; in de omgeving binnen een straal van 2,5 km (periode 2017-2022) is bepaald of binnen de invloedssfeer van het plan 'nieuwe' soorten aanwezig zijn die beschermd zijn. Bij aanwezigheid van nieuwe soorten wordt vervolgens beoordeeld of sprake is van effecten op deze soorten.

Daarnaast wordt bekeken of er nieuwe effecten zijn wat betreft gebiedsbescherming en voor welke soorten op basis van het nader onderzoek (Antea Group, 2019b) ontheffing moet worden aangevraagd. Om bovenstaande te toetsen is een nieuw terreinbezoek uitgevoerd.

Dit terreinbezoek is uitgevoerd op 18 november 2022 bij een temperatuur van 5 graden, geheel bewolkt weer met af en toe motregen en windkracht 4 bft.

Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming alsook vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1. Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied (met een straal van 1 km) die in het NDFF door derden zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een 'X' (NDFF, 2017-2022). De vetgedrukte soorten zijn aangetroffen ten tijde van het bureauonderzoek voor onderhouds memo en in de eerdere toetsing uit 2019 niet meegenomen.

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	<i>Boomvalk</i>	X		
	<i>Buizerd</i>	X		
	<i>Gierzwaluw</i>	X		
	<i>Grote gele kwikstaart</i>	X		
	<i>Havik</i>	X		
	<i>Huisemus</i>	X		
	<i>Kerkuil</i>	X		
	<i>Ooievaar</i>	X		
	<i>Ransuil</i>	X		
	<i>Roek</i>	X		
	<i>Sperwer</i>	X		
	<i>Wespendief</i>	X		
Zoogdieren	<i>Boommarter</i>			X
	<i>Das</i>			X
	<i>Eekhoorn</i>			X
	<i>Otter</i>		X	
	<i>Steenmarter</i>			X
	<i>Vleermuizen**</i>		X	
	<i>Waterspitsmuis</i>			X
	<i>Wolf</i>		X	
Planten	<i>Kruipend moerasscherm</i>		X	
Amfibieën	<i>Alpenwatersalamander</i>			X
Reptielen	<i>Hazelworm</i>			X
Insecten – Dagvlinders en Libellen	<i>Grote vos</i>			X
	<i>Noordse winterjuffer</i>		X	
Vissen	<i>Geen waarnemingen</i>			
Planten	<i>Geen waarnemingen</i>			
Overige soortgroepen	<i>Geen waarnemingen</i>			

*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd nest uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de nieuw beschermde soorten.

** Vleermuizen: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, **tweekleurige vleermuis**.

Van de soorten vetgedrukt weergegeven is op basis van de verspreidingsgegevens van de soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, nagegaan of het plangebied een functie vervult voor deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in 'nieuw aangetroffen soorten' uiteengezet.

Nieuwe aangetroffen soorten

Uit het geactualiseerde bureauonderzoek blijkt dat in (de omgeving van) het plangebied nieuwe waarnemingen van zoogdieren (boommarter), amfibieën (alpenwatersalamander), insecten (grote vos en noordse winterjuffer) gedaan zijn. Mogelijke effecten op deze soorten door het planvoornemen worden hieronder getoetst op basis van het bureau- en recente veldbezoek.

Daarnaast wordt beschreven welke vervolgstappen basis van de eerdere onderzoeken (natuurtoets en nader onderzoek soortbescherming) nog uitgevoerd dienen te worden.

Zoogdieren

Jaarrond beschermd nesten

In 2019 zijn een aantal jaarrond beschermde nesten aangetroffen in het plangebied gedurende het nader onderzoek soortbescherming. Het gaat om een kerkuil, huismussen en een ooievaar. Tijdens het recente terreinbezoek zijn geen nieuwe jaarrond beschermde nesten in (de omgeving van) het plangebied gevonden.

In het naderonderzoek van Antea Group (2019b) is een broedgeval van de ooievaar vastgesteld op de silo bij de foeragehandel. Ten tijde van het recente veldbezoek in november 2022 bleek dat de silo en daarmee de nestplaats niet meer aanwezig was. Derhalve kan worden aangenomen dat er geen sprake meer is van een (toekomstig) broedgeval van de ooievaar. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de voorgenomen werkzaamheden voor deze soort is derhalve niet meer nodig.

Wel dient nog ontheffing aangevraagd te worden voor het verwijderen van de nestplaatsen van de kerkuil in de foeragehandel en huismus in de stal zoals beschreven in het nader onderzoek soortbescherming.

Vleermuizen

In het nader onderzoek vleermuizen uitgevoerd door Antea Group in augustus 2020 zijn aanwezige zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en (essentiële) vliegroutes van vleermuizen in het plangebied in kaart gebracht. Door het voornemen worden gebouwen gesloopt met mogelijk zomerverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis en bomen gekapt met mogelijke paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis. Aanwezige essentiële vliegroutes worden niet aangetast door de werkzaamheden.

Voor de aantasting van de verblijfplaatsen moet ontheffing aangevraagd worden.

Boommarter

Uit de NDFF-data zijn nieuwe waarnemingen van de boommarter naar voren gekomen.

De boommarter leeft bij voorkeur in bossen. In Nederland komt de boommarter in allerlei typen en leeftijden bos voor (Zoogdiervereniging, 2022).

Er zijn waarnemingen van de boommarter bekend op circa 1 km ten noorden en oosten van het plangebied, onder andere in de Maatlanden ten noorden van Roden.

Tijdens het veldbezoek zijn geen mogelijke verblijfplaatsen aangetroffen (bijvoorbeeld grote inrottingsholen in bomen). Mogelijk is er wel sprake van leefgebied voor de boommarter in het plangebied.

In 2019 is reeds nader onderzoek naar marters uitgevoerd in het plangebied (Antea Group, 2019b). Destijds zijn geen boommarters in het plangebied aangetroffen. Daarnaast worden geen bomen met mogelijke verblijfplaatsen gekapt. Vervolgstappen zijn daarom niet benodigd.

Amfibieën

Apenwatersalamander

Alpenwatersalamander komt vaak voor in de buurt van bos en/of houtwallen. Hij heeft een voorkeur voor zandige leemgronden, waar hij voorkomt in beboste gebieden (loofbos) of kleinschalige landschappen met heggen en struwelen. In het voorjaar is hij in allerlei typen water te vinden, zolang het niet snelstromend of rijk aan vis is (RAVON, 2022).

Uit de NDFF-data blijkt dat tussen 2018 en 2022 twee nieuwe waarnemingen van alpenwatersalamander zijn gedaan in de omgeving van het plangebied. Deze waarnemingen zijn gedaan in tuinen in de bebouwde kom van Roden ten zuiden van het plangebied. Het betreft hier naar alle waarschijnlijkheid uitzettingen van de soort in tuinvijvers.

Echter zijn er in Drenthe waarschijnlijk ook wilde populaties aanwezig (van Delft, J.C.W. 2009). Het dichtstbijzijnde natuurlijke leefgebied is gelegen langs het beekdal van het Lieversche Diep en Oostvoornsche diep ten zuiden van Roden (NDFF, 2022). Aanwezigheid van natuurlijk leefgebied in de omgeving van het plangebied kan daarom niet met zekerheid uitgesloten worden.

De watergang aan de oostzijde van het akkerbouwperceel en de ondiepe wateren langs het Dingspil zijn geschikt als voortplantingshabitat (zie figuur 3). Het aangrenzende struweel en de tuinen kunnen winterverblijfplaatsen vormen.

De overige watergangen in het plangebied worden ongeschikt geacht als leefgebied, aangezien deze vis bevatten, niet watervoerend zijn in het voortplantingsseizoen en/of niet nabij beschutting liggen.

Aangezien gewerkt wordt in de aangegeven watergangen (zie figuur 3) is nader onderzoek naar de soort benodigd. Geadviseerd wordt het onderzoeksprotocol aan te houden zoals voorgeschreven door het Netwerk Groene Bureaus (2017). De opzet van het nader onderzoek is in onderstaand kader beschreven.

De kans dat de alpenwatersalamander wordt aangetroffen is naar verwachting niet groot, aangezien er relatief weinig waarnemingen in de omgeving bekend zijn (NDFF). Bovendien is het habitat voor de alpenwatersalamander in het plangebied niet optimaal door de aanwezigheid van vis in diverse watergangen en mogelijk droogstand tijdens het voortplantingsseizoen.

Nader onderzoek alpenwatersalamander

Het nader onderzoek dient uitgevoerd te worden in de voortplantingsperiode gedurende maart t/m augustus. Er dienen 2 bezoeken gedaan te worden tussen maart en augustus met een tussenperiode van 2 weken. Gedurende de bezoeken dient potentieel voortplantingsbiotoop bemonsterd te worden met een schepnet. Potentieel voortplantingswater is aangeduid in figuur 3.

Figuur 3 Mogelijk voortplantingswater alpenwatersalamander in het plangebied. Bron achtergrond: ESRI, luchtfoto 2020

Insecten

Grote vos

Uit de NDFF-data zijn nieuwe waarnemingen van grote vos naar voren gekomen.

De grote vos komt voor in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen.

Er is een waarneming van de grote vos op circa 2 km van het plangebied (NDFF, 2019). Er zijn op deze plek ook 7 rupsen gevonden.

Ten tijde van het terreinbezoek is geconstateerd dat een groot deel van het plangebied deel uitmaakt van (potentieel) leefgebied voor de grote vos. Ook zijn diverse mogelijke waardbomen gevonden waarop de rupsen kunnen leven. Het gaat voornamelijk om schietwilgen, boswilgen en diverse fruitbomen (appel, peer en kers).

De omvang van het potentiële leefgebied en de locaties van de waardbomen in het plangebied zijn aangeduid in figuur 4. Voorbeelden van mogelijke waardbomen in het plangebied zijn weergegeven in figuur 5. Het is niet uitgesloten dat waardbomen of bosschages worden gerooid ten behoeve van de werkzaamheden. Indien gewerkt wordt in het aangegeven leefgebied in figuur 4 is nader onderzoek benodigd. De opzet van het nader onderzoek is in onderstaand kader beschreven.

De kans dat de grote vos wordt aangetroffen is naar verwachting niet groot, aangezien er slechts één waarneming van rupsen in de omgeving van het plangebied bekend is (NDFF).

Nader onderzoek grote vos

Het nader onderzoek dient uitgevoerd te worden in de vliegperiode van de grote vos. De hoofdvliegperiode van de 2e generatie vlinders valt tussen half juni tot begin september. Er zijn in deze periode twee bezoeken benodigd waarbij het potentiële leefgebied éénmaal doorlopen wordt. Potentieel leefgebied is aangeduid in figuur 3.

Figuur 4 Essentieel leefgebied in plangebied en potentiële aangetroffen waardbomen in plangebied. Bron achtergrond: ESRI, luchtfoto 2020

Figuur 5 Voorbeelden van mogelijke waadbomen in het plangebied. Links een oude schietwilg bij de vervallen boerderij en rechts fruitbomen langs het Dingspil

Noordse winterjuffer

De Noordse winterjuffer plant zich voort in petgaten en sloten in laagveenmoerassen, meestal met lisdodde en riet. Daarnaast vindt ook voortplanting plaats in plassen met brede rietkraag of andere laagveenachtige vegetatie. Overwinteringshabitat betreft bijvoorbeeld beschutte plaatsen in heidevelden, velden van pijpenstrootje, halfopen (moeras)bossen met ondergroei van pijpenstrootje.

De wateren in het plangebied zijn voedselrijk en er is weinig tot geen watervegetatie. Daarom zijn deze ongeschikt voor voortplanting. Overwinteringshabitat is in de omgeving van het plangebied ook niet aanwezig.

Vervolgstappen zijn daarom niet benodigd.

Ontheffingsaanvraag

Er dienen voldoende compenserende maatregelen genomen te worden waarmee de functionaliteit van het leefgebied wordt behouden dan wel versterkt voor de soorten waarvoor (mogelijk) ontheffing voor moet worden aangevraagd (vleermuizen, kerkuil, huismus, alpenwatersalamander en grote vos). Op deze wijze is de kans aannemelijk dat een ontheffing door bevoegd gezag wordt verleend.

Als compensatie voor verblijfplaatsen van de gewone kan bijvoorbeeld gezorgd worden voor een overmaat aan vleermuiskasten in het plangebied of kan de spouw van de nieuwbouw geschikt worden gemaakt als verblijfplaats. De bomen met verblijfplaatsen voor de ruige dwergvleermuis staan buiten het plangebied en blijven intact.

Voor de kerkuil en huismus kunnen geschikte nestkasten in het plangebied worden opgehangen.

Wat betreft maatregelen voor de grote vos kan worden gedacht aan het aanplanten van nieuw bos met bomen die als waadbom kunnen fungeren, zoals wilgen, populieren en fruitbomen. Daarnaast kunnen ten behoeve van de alpenwatersalamander nieuwe watergangen worden gegraven en bosschages worden aangelegd.

Beschermde gebieden

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen en conclusies met betrekking tot de gebiedsbescherming uit de natuurtoets geverifieerd en waar nodig aangepast.

De voorgenomen activiteiten als gevolg van het planvoornemen zijn bij de inwerkingtreding van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering per 1-7-2021 voor wat betreft stikstofdepositie vrijgesteld van de Wnb-vergunningplicht. Per 2-11-2022 is dit besluit door de Hoge raad echter vernietigd. Daarom is nu voor de werkzaamheden een stikstofdepositieberekening voor de aanlegfase in de nieuwste versie van AERIUS benodigd en dient de uitkomst beoordeeld te worden. Dit geldt ook voor de bouwfase waarvan de stikstofdepositie berekend dient te worden met de nieuwste versie van AERIUS.

Het plangebied ligt daarnaast deels binnen de begrenzing van het NNN. Door de provincie Drenthe is aangegeven dat voorgenomen ontwikkeling is toegestaan. Motivering om deze ontwikkeling binnen het NNN plaats te laten vinden is dat door de ontwikkeling van wonen, de boerderij en de natuurontwikkeling de kwaliteit en kwantiteit van de aanwezige natuur wordt vergroot, waardoor er een netto voordeel is voor de natuur. Deze motivatie dient in het bestemmingsplan te worden opgenomen (Meino Lumkes, persoonlijke communicatie, 31 oktober 2022).

Verder worden mogelijk bomen gekapt welke onderdeel kunnen zijn van een beschermde houtopstand Wnb. Het oppervlak aan verloren houtopstand dient nog nader bepaald te worden. Voor deze bomen geldt vervolgens een meldingsplicht bij het bevoegd gezag (provincie Drenthe) en een herplantplicht. Tevens kan gemeentelijk beleid omtrent de kap van bomen en/of bosschages nog van toepassing zijn (zie ook bijlage 1). Het is nog niet bekend op welke wijze de natuurontwikkeling ten noorden van het plangebied wordt uitgevoerd. Daarom wordt geadviseerd t.z.t. deze ontwikkeling te toetsen aan de vigerende natuurwetgeving.

Samenvatting en conclusie

Het soorten- en gebiedsonderzoek voor het plangebied uit de natuurtoetsen van Antea Group is verouderd en het plangebied is enigszins gewijzigd. Daarom zijn de bevindingen en conclusies uit deze onderzoeken geverifieerd en waar nodig aangepast. Deze aanpassingen zijn beschreven in voorliggend memo.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat een aantal nieuwe soorten in de omgeving van het plangebied voorkomen, namelijk alpenwatersalamander en grote vos. Op basis van het veldondbezoek blijkt dat het plangebied geschikt is als leefgebied voor deze soorten. Daarom is nader onderzoek naar deze soorten benodigd. De methodiek voor dit onderzoek is aangegeven in bovenstaande kaders.

Op basis van het uitgevoerde nader soortenonderzoek (Antea Group, 2019b) blijkt ook dat er een broedplaats voor de kerkuil en huismus in het plangebied aanwezig is. Voor de verwijdering hiervan dient nog ontheffing aangevraagd te worden. Hetzelfde geldt voor het slopen van de gebouwen met verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuizen.

Qua gebiedsbescherming is een stikstofdepositieberekening benodigd voor de aanlegfase en de gebruiksfase van de voorgenomen ontwikkeling. Het gaat hier onder andere om het Natura 2000-gebied Leekstermeer. De resultaten ervan dienen te worden beoordeeld.

Door de provincie Drenthe is daarnaast aangegeven dat de motivering voor de voorgenomen ontwikkeling in het NNN in het bestemmingsplan opgenomen moet worden.

Daarnaast moet de omvang van de te kappen houtopstand bepaald worden en dient een melding bij de provincie Drenthe en/of de gemeente Noordenveld worden gedaan. Ook dient de benodigde herplant afgestemd te worden met de provincie en/of gemeente.

Zodra de natuurontwikkeling ten noorden van het plangebied inzichtelijk is dient deze te worden getoetst aan de vigerende natuurwetgeving.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Bronnen

Antea Group, 2021. Natuurtoets -gebiedsbescherming. Zuidpoort Terheijl Noordenveld.

Antea Group, 2020. Nader onderzoek vleermuizen Terheijl.

Antea Group, 2019a. Natuurtoets -soortbescherming. Zuidpoort Terheijl Noordenveld.

Antea Group, 2019b. Nader onderzoek steenmarter, hazelworm en jaarrond beschermde nesten. Zuidpoort Terheijl Noordenveld.

Delft, van 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Alpenwatersalamander, *Mesotriton alpestris*. In Nederlandse Fauna 9:96-104

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Netwerk groene bureaus, 2017. Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming.

Websites:

NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna)

Vlinderstichting.nl

Ravon.nl

Bijlage 1: Beschermde soorten Wnb

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Info tabel: Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwintelaars zijn derhalve niet vermeld.

<u>Vogels</u>		
Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
Bergeend	Grote stern	Rietgors
Bergfluit	Grote zilverreiger	Rietzanger
Bijeneter	Havik	Rode wouw
Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
Boerenwaluw	Huiswaluw	Roodborsttapuit
Bontbekplevier	IJsvogel	Roodhalsfuut
Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
Bonte vliegenvanger	Klapekster	Sijs
Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
Boomkruiper	Kleine barmstij	Slechtvalk
Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
Bosuil	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
Braamsluiper	Kluut	Steenuil
Brandgans	Kneu	Steltkluut
Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
Cetti's zanger	Kraanvogel	Tijftjaf
Draaihals	Krekelzanger	Torenvalk
Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluit
Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
Dwergstern	Kwak	Visarend
Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
Fitis	Matkop	Wespendief
Fluiter	Middelste bonte specht	Wielewaal
Geelgors	Nachtegaal	Winterkoning
Gekraagde roodstaart	Nachtwaluw	Witbandkruisbek
Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
Glanskop	Oeverloper	Woudaap
Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
Grasmus	Oeverwaluw	Zwarte mees
Graspieper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
Griel	Poelruiter	Zwartkop
Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
Groenling		

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren landzoogdieren	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren vleermuizen	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestart
	pimperlblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren zeezoogdieren	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zeeschildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis bruinvis dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfin, gewone dolfin, grijze dolfin
	muurhagedis		gewone spitsdolfijn
	zandhagedis		grijze dolfin
Sporenplanten	geel schorpioenmos		kleine zwaardwalvis
	tonghaarmuts		narwal
	kleine vlotvaren		orka
Vissen	steur		tuimelaar
	houting		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Weekdieren	bataafse stroommossel		noordse vinvis, potvis
	platte schijfhoren		butskop
Zaadplanten	liggende raket		dwergvinvis
	drijvende waterweegbree		griend,
	groenknolorchis		spitsdolfijn van gray
	kruipend moerasscherm		witte dolfin
	zomerschroeforchis		

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Zoogdieren	Waterspitsmuis	Donker pimpernelblauwtje
Aardmuis*	Wezel**	Duinparelmoervlinder
Boommarter	Wild zwijn	Gentiaanblauwtje
Bosmuis*	Woelrat*	Grote parelmoervlinder
Bunzing**	Amfibieën	Grote vos
Damhert	Alpenwatersalamander	Grote vuurvlinder
Das	Bruine kikker*	Grote weerschijnvlinder
Dwergmuis*	Gewone pad*	Iepenpage
Dwergspitsmuis*	Kleine watersalamander*	Kleine heivlinder
Edelhert	Meerkikker*	Kleine ijsvogelvlinder
Eekhoorn	Middelste groene kikker*	Kommavlinder
Egel*	Vinpootsalamander	Pimpernelblauwtje
Eikelmuis	Vuursalamander	Sleedoornpage
Gewone bosspitsmuis*	Reptielen	Spiegeldikkopje
Gewone zeehond	Adder	Veenbesblauwtje
Grote bosmuis	Hazelworm	Veenbesparelmoervlinder
Grijze zeehond	Levendbarende hagedis	Veenhooibeestje
Haas*	Ringslang	Veldparelmoervlinder
Hermelijn**	Vissen	Zilveren maan
Huisspitsmuis*	Beekdonderpad	Libellen
Konijn*	Beekprik	Beekkrombout
Molmuis	Elrits	Bosbeekjuffer
Ondergrondse woelmuis*	Europese rivierkreeft	Donkere waterjuffer
Ree*	Gestippelde alver	Gevlekte glanslibel
Rosse woelmuis*	Grote modderkruiper	Gewone bronlibel
Steenmarter	Kwabaal	Hoogveenglanslibel
Tweekleurige bosspitsmuis*	Dagvlinders	Kempense heidelibel
Veldmuis*	Aardbeivlinder	Speerwaterjuffer
Veldspitsmuis	Bosparelmoervlinder	Kevers
Vos*	Bruin dikkopje	Vliegend hert
	Bruine eikenpage	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel D. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Planten	Groene nachtorchis	Roggelelie
Akkerboterbloem	Groensteel	Rood peperboompje
Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Ruw pazelzaad
Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
Berggamander	Honingorchis	Schubvaren
Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubzegge
Blaasvaren	Kalketrip	Smalle raai
Blauw guichelheil	Karthuizeranjer	Spits havikskruid
Bokkenorchis	Karwijselie	Steenbraam
Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
Breed wollegras	Knollathyrus	Trosgamander
Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
Dennenorchis	Korensla	Vliegenorchis
Dreps	Kranskarwij	Vroege ereprijs
Echte gamander	Kruiptijm	Wilde averuit
Franjegtiaan	Lange zonnedaauw	Wilde ridderspoor
Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde weit
Geplooid vrouwenmantel	Moerasgamander	Wolfskers
Getande veldsla	Muurbloem	Zandwolfsmelk
Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zinkvioletje
Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
Gladde zegge	Pijlscheefkalk	